

(Z) OPMERKING

Deze samenvatting is anders opgebouwd dan de andere samenvattingen, op de volgende pagina vinden jullie een inhoudstafel mét paginanummering (om snel op de juiste pagina te geraken tijdens de test, notities mogen gebruikt worden).

(Y) VOORWOORD

Dit is de samenvatting ter voorbereiding van de literatuurtoets.

Inhoud

1) Bibliografische gegevens boek	3
2) Flaptekst (achterkant boek)	3
3) Eerste zin	3
4) Korte inhoud van het verhaal.....	3
4.1) Het aperitief	3
4.2) Het voorgerecht	4
4.3) Het hoofdgerecht	4
4.4) Het nagerecht.....	7
4.5) Het digestief	8
5) Thematiek in het verhaal	8
6) Motieven	9
6.1) Geheimen (veinzen --> doen alsof)	9
6.2) Dilemma voor de ouders.....	9
6.3) Loyaliteit ouders t.o.v. hun kind.....	9
6.4) Geweld	9
7) Motto	9
8) Verklaring van de titel	10
9) Personages	10
9.1) Paul Lohman.....	10
9.2) Claire Lohman (echtgenote Paul).....	10
9.3) Serge Lohman.....	11
9.4) Babette Lohman (echtgenote van Serge)	11
9.5) De kinderen	11
9.5.1) Michel Lohman	11
9.5.2) Rick Lohman	12
9.5.3) Beau (Faso).....	12
10) Vertelperspectief.....	12
11) Structuur van het verhaal.....	12
12) Tijd.....	12
13) Ruimte	12
14) Stijl.....	13
15) Slotzin	13
16) Beoordeling van het boek	13
17) Bronvermelding.....	14

1) Bibliografische gegevens boek

Auteur = Herman Koch

Uitgeverij = Anthos

Uitgegeven in 2009 (1ste druk)

300 pagina's

Oorspronkelijk geschreven in het Nederlands

Doelpubliek iedereen: jongeren en ouderen (in het bijzonder ouders)

2) Flaptekst (achterkant boek)

Twee echtparen gaan een avond uit eten in een restaurant. Ze praten over alledaagse dingen, dingen waar mensen tijdens etentjes over praten: werk, de laatste films, de oorlog in Irak, vakantieplannen ... maar ondertussen vermijden ze waar ze het echt over moeten hebben: hun kinderen.

De twee vijftienjarige zoons van beide echtparen, **Michel en Rick**, hebben samen iets uitgehaald wat hun toekomst kan verwoesten. Tot dusver zijn alleen vage beelden van de twee in Opsporing Verzocht getoond en zit het onderzoek naar hun identiteit dus vast. Maar hoe lang nog? Twee mannen, twee vrouwen, twee zoons – wie durft een beslissing te nemen over de toekomst van zijn eigen kind? Wat het nog ingewikkelder maakt is dat de vader van een van de jongens de beoogde nieuwe minister-president van Nederland is.

Het diner is een weergaloze en ambitieuze nieuwe roman van Herman Koch, waarin de vraag centraal staat in hoeverre je als ouder verantwoordelijk bent voor de daden van je eigen kind. In soepel **proza** schotelt Koch de lezer een bloedstollend verhaal voor, dat zich binnen de tijdsspanne van een avond voltrekt. Een roman met de tragiek van de film Festen – heel menselijk en onafwendbaar op het noodlot afstevenend.

3) Eerste zin

We gingen eten in het restaurant. Ik ga niet zeggen welk restaurant, want dan zit er het de volgende keer waarschijnlijk vol met mensen die komen kijken of wij er ook weer zitten.

4) Korte inhoud van het verhaal

4.1) *Het aperitief*

Serge Lohman (politicus en wellicht toekomstig minister-president van Nederland) nodigt zijn broer Paul Lohman en Pauls echtgenote Claire uit om in een (chique) restaurant te eten. **Paul wil het naam van de restaurant niet bekendmaken** omdat het anders de volgende keer andere bezoekers dan zou trekken.

Paul drinkt eerst iets met Claire in een café die kortbij zit. Claire vraagt aan Paul of hij iets anders aan hun zoon heeft gemerkt, Paul zegt niet dat hij vindt dat hun zoon Michel zijn gedrag problematisch is geworden. Hij herinnert zich echter een filmpje dat hij op Michels mobiel heeft gezien van zijn zoon die een zwerver afronselt op het station. Zijn zoon vertoont dus echter wél problematisch gedrag,

Paul neemt zijn zoon gewoon in vertrouwen.

Vervolgens gaan ze naar het restaurant, Serge en Babette zijn nog niet in 't restaurant. Ze drinken een champagne van het huis. Paul dacht dat deze gratis was maar deze blijkt 10 euro te kosten, hij vraagt zich af waarom er dan op staat 'van het huis'.

Serge en Babette komen naar binnen, Paul ergert zich aan zijn broer Serge en zijn acteurspel als politicus (ja, een politicus moet goed kunnen acteren om het publiek aan te trekken). Babette is groot en al haar lichaamsvormen zijn in proporties, echter heeft ze betraande ogen als ze naar binnen gaat. Paul vraagt zich af wat er is gebeurd in de auto onderweg naar het restaurant dat Babette heeft doen huilen.

Zoals al duidelijk is, hebben we toegang tot Pauls gedachten en vertelt Paul aan ons hoe het diner(avond) is verlopen. Het boek is in de vertellende ik-perspectief geschreven.

4.2) Het voorgerecht

Beide echtparen bestellen een voorgerecht, Paul is de laatste die bestelt en hij bestelt niet wat hij wil. In het boek zelf vermijdt hij dat hij het haat als hij hetzelfde als iemand anders bestelt.

Verder ergert Paul zich nu aan vanalles en nog wat, van de gerant (ober) die Serge en de rest met culinaire praatjes wil verleiden. Hij vertelt bijvoorbeeld dat het vlees énkél komt van blijé kippen, die goed hebben geleefd voordat ze werden geslacht. Overduidelijk ergert Paul zich ook aan de pink van de gerant, die de hele tijd naar het eten wijst. Daarnaast merkt hij een man met een baard op met een vééls te jong meisje, zou het zijn minnares kunnen zijn?

Ook ergert Paul zich aan de gesprekken die nu aan de gang zijn: een discussie over films en racisme, een gesprek over de te dure Chablis (wijn) die ze hadden besteld (Serge doet zich voor als wijnkenner om goed over te komen als politicus, desondanks hij weinig van wijnen af weet), de anekdote/verhaal over hun verblijf in het vakantiehuisje van Serge in Dordogne, een stad gelegen in Frankrijk – hier hadden Claire en Paul het écht niet naar hun zin. In deze stad hadden ze een barbecue bijgewoond met nog andere Nederlanders. Paul is van mening dat zijn broer en schoonzus (Babette) “Frankrijkje speelden.”

Het wordt hem te veel dus gaat hij weg van de tafel, naar het toilet. Hier komt hij de man met het baardje tegen die vraagt of zijn dochter – die politieke wetenschappen studeert – een foto zou mogen trekken met Serge. Paul zegt dat het mag, maar dat hij moet wachten op zijn teken vooraleer hij een foto kan trekken. Eenmaal Paul terug is ziet hij dat de vrouwen zijn weggegaan (Babette is kwaad geworden op Serge en begon te huilen, Claire liep haar achterna). Wanneer Serge aanhaalt dat ze over hun kinderen moeten praten geeft Paul teken aan de man met het baardje om een foto te trekken, Paul vermijdt dus om over hun kinderen te praten.

4.3) Het hoofdgerecht

De man met de baard trekt een foto van zijn dochter en Serge, hierna blijft hij plakken en wil hij een gesprek aangaan. Daarna doet Serge alsof zijn telefoon afgaat zodat de man weggaat. De man gaat uiteindelijk weg.

Serge zegt dat hij 'de plakkers' haat en hij het meisje niet lekker vond (Serge is vrouwengek).

De vrouwen (Claire en Babette) zijn nog steeds niet terug maar het hoofdgerecht wordt echter al opgedient, de gerant heeft gevraagd of hij zou wachten maar Serge heeft – tegen alle etiquette in –

gezegd dat hij mag opdienen aangezien hij honger heeft. Hier denkt Paul terug aan zijn kindertijd en hoe onbeleefd Serge vroeger was, hoeveel cola hij vroeger dronk en hoe gulzig hij was met het eten. Hij vraagt zich af hoe zoiets minister-president kan worden. Nadat de gerant heeft opgediend wil Serge aan zijn tournedos (het gerecht dat hij heeft besteld) beginnen maar Paul vraagt expres uitleg over de tournedos aan de gerant om Serge te pesten (aangezien hij – als zijn broer – weet dat hij het haat om te eten als iemand nog zit te praten). Wanneer de gerant uitgepraat is spreekt Serge Paul aan en begint hij gulzig te eten.

Paul voelt een trilling in zijn zak, zijn mobieltje gaat af. Neen, huh? Hij heeft perongeluk Michels mobieltje meegenomen wanneer hij erin snuffelde voordat ze naar het restaurant gingen. Hij bekijkt wie het is: het is Faso. Hij bedenkt zich wie Faso is --> een bijnaam die ze aan Beau hebben gegeven, Beau is het adoptiezoontje van Serge en Babette. Babette wilde per sé een zoon adopteren, Serge ging hiermee akkoord omdat het ook wellicht beter zou zijn voor zijn politieke carrière. In het boek komen we verschillende keren te weten dat Serge goed is in acteren, we weten als lezer nooit precies of Serge iets oprecht meent of hij gewoon iets zegt omdat het goed zou zijn voor zijn politieke carrière.

Beau (Faso), die uit Burkina Faso komt, heeft 2 voicemailberichten ingesproken. Paul denkt na of hij het gaat beluisteren of niet, maar hij besluit het niet te beluisteren. Anders zou Michel te weten komen dat hij in zijn gsm heeft gesnuffeld en zo'n vader is hij (Paul) niet, Paul is niet de vader die alles over zijn zoon wil te weten komen ⇔ hij en zijn zoon mogen geheimen hebben voor elkaar.

Nu komen we eindelijk te weten in het boek wat de feiten waren die de toekomst van hun zoons zou kunnen verwoesten (in een flashback). Rick en Michel hadden teveel gedronken na een schoolfeestje en wilden pinnen (dit is een Neerlandisme: pinnen = geld afhaken) om verder te gaan drinken. Echter zat een zwerver (vrouw) te pitten (slapen) daar. Omdat ze in de weg stond gooiden ze verscheidene dingen op haar, maar dan gooien ze een jerrycan en lichtten ze een aansteker op. Omdat er nog damp uit de jerrycan komt ontploft de boel en maken Rick en Michel zich snel uit te voeten, de dakloze zwerver (vrouw) verbrand en sterft. Paul vraagt zich af of ze heeft geleden of niet. Paul merkte ook op dat er één sportschoen (de sportschoen van Michel) te zien is, hij vreest dat de politie daderinformatie heeft achtergehouden en een deel uit de video heeft geknipt.

Tijdens de aflevering van Opsporing Verzocht (flashback) herkende Paul zijn zoon en Rick in de beelden, echter waren de beelden vaag. Hij vroeg zich af of Claire het ook wist, maar Claire deed alsof ze nog van niks wist. Toen deze beelden op Opsporing Verzocht kwamen ging Claire naar de keuken om meer wijn te halen.

Paul heeft met zijn zoon hierover gepraat en hem in bescherming genomen, hij herinnert zich een incidentje van zichzelf vroeger. Michel had (toen hij 4 was) per ongeluk de ruiten van een fietsmakelaar kapot gemaakt tijdens het voetballen. Paul ging toen naar deze fietsmakelaar om het gedrag te vergoeden, hij bood hem zelf 200 gulden aan (omdat ze in gulden betalen weten we dat deze flashback voor 2002 gebeurde, want de euro is in 2002 pas ingevoerd). De fietsmakelaar was uitgeflipt op hem (Paul) en begon te praten over de jeugd van tegenwoordig en 'dat tuig'. Toen werd Paul kwaad en bedreigde hem met een fietspomp en hem af te ranselen. De fietsenmaker werd toen bang. Onderweg naar huis zei Paul tegen Michel dat dit 'hun geheimpje' moest blijven, dat van de bedreiging met de fietspomp.

Paul heeft op het internet gekeken (flashback) of er nog meer video's waren dan die op 'Opsporing Verzocht', op YouTube kwam hij 33 video's tegen. De video 'men in black II' is echter gefilmd met Michels gsm. Waarom zou Michel dit überhaupt filmen en online zetten? Wil hij zoveel mogelijk likes of wil hij gewoon opgepakt worden?

Michels gsm gaat opnieuw af, hij ziet een foto van Claire verschijnen op het display en neemt op. Het is echter Michel die met de huistelefoon belt (**Paul vraagt zich af waarom hij de huistelefoon heeft opgeslagen als een foto met Claire en niet van Paul en Claire?**), hij zocht zijn gsm en komt hem ophalen aan het restaurant. Paul probeert te vermijden dat hij komt door te zeggen dat ze 'toch bijna thuis zijn', maar Michel wil per sé zijn gsm nu. Paul gaat buiten wachten op hem, hij wil hem 'tegemoet wandelen'. Al wandelend beslist Paul toch om Faso's (Beaus) voicemail te beluisteren, hierdoor ontdekt hij dat er deze avond iets ergs zal gebeuren. Het is namelijk niet Michel die 'men in black II' op YouTube heeft gepost maar Beau.

Het ging dus als volgt, Michel stuurde de video's door naar Rick via mail maar Beau heeft deze mail gezien voordat Rick hem heeft gezien --> hij downloadde ze en chanteert Michel en Rick nu. Hij wil 3000 euro om een scooter te kopen, anders post hij de rest online en worden ze binnen no time gepakt.

Michel en Paul komen elkaar tegen aan het restaurant, Paul geeft hem zijn gsm en ze praten erover. Michel is echter niet in-de-mood om erover te praten en wil weggaan. Paul wil hem niet verplichten om te blijven aangezien 'hij niet zo'n vader is', hij wilde nog steeds praten en achtervolgde hem tot zijn fiets. Claire belt Paul (op zijn echte gsm) en vraagt waar hij blijft, Paul antwoordt dat hij buiten is met Michel waarna Claire direct komt. Claire vertoont zoveel affectie voor haar zoon en vice versa Michel voor Claire, dit lijkt bijna op een oedipale relatie (oedipus-effect = verliefd worden op ouders). Wanneer Claire buiten is omhelst ze Michel en deelt ze een blik van verstandhouding met Paul die zegt: "Hoeveel weet jij?" Nadat Michel weg is zegt Paul dat hij wist van het voorval sinds de aflevering van Opsporing Verzocht. Tot Pauls verbazing antwoordt Claire hierop dat zij het wist sinds de avond zelf, Michel had haar namelijk toen gebeld om te vragen wat ze zouden moeten doen. Claire zegt dat ze het hem niet direct had verteld omdat ze niet wilde dat het hem teveel ging worden – net als de vorige keer ... een flashback wordt nu geïntroduceerd. Paul en Claire lopen terug naar binnen.

Paul was ooit geschiedenisleerkracht aan een school (**de naam van de school wil hij niet zeggen**) toen Michel nog kind was (4 jaar). Op een gegeven moment begon Paul onacceptabele dingen te zeggen over o.a. oorlogsslachtoffers van WOII. Dit allemaal begon na een soloreisje naar Berlijn (zoals Paul het zegt: het begin van het einde). Hij wordt door de rector (directeur) op het matje geroepen over zijn uitspraken over de oorlogsslachtoffers en andere feiten, zoals een meisje doen laten huilen omdat hij zei dat ze een prutswerk (slechte taak) had gemaakt.

De rector denkt dat hij het leren beu is en vraagt 'hoe het thuis gaat', Paul wordt kwaad en wil hem bijna slaan, hij bedenkt zich hoe hard hij zijn gezicht zou kunnen verbouwen in één minuut. Echter houdt hij zich in, de rector verwees Paul door naar de schoolpsycholoog.

De schoolpsycholoog spreekt van een genetische afwijking die ervoor zorgt dat Paul agressief is (ADHD? ADD? ... de specifieke afwijking wordt niet genoemd) Paul is bang dat Michel deze afwijking van hem zou kunnen hebben geërfd, hij vraagt aan de schoolpsycholoog hoe ze (voor hun 'zognaamde toekomstige kinderen') ze kunnen weten of ze de afwijking erven. De schoolpsycholoog zegt dat dit gaat met een vruchtwaterpunctie. Paul heeft gezegd dat hij dit vraagt voor zijn toekomstige kinderen omdat hij niet wil dat de schoolpsycholoog weet dat hij al een zoontje, namelijk Michel heeft.

Hij vraagt subtiel aan Claire of ze een vruchtwaterpunctie heeft gehad maar Claire wimpelt het onderwerp af, tevens wordt ze ook ernstig ziek en moet Paul noodzakelijk het gezin alleen runnen (zoals hij zelf zegt: een tijdelijk eenoudergezin). Hij doet dit goed, tot Serge en Babette langskomen

om Michel af te pakken van hem totdat Claire genezen is (Claire had achter Pauls rug gevraagd of ze Michel een tijdje wilden nemen). Ze kwamen nét op het verkeerde moment langs want Paul wilde nog opruimen etc... het huis zag er als een puinhoop uit. Hij had ook macaroni gemaakt om samen met zijn zoontje te eten tijdens het sportnieuws. Hij wil huilen omdat hij het sportnieuws heeft gemist en het dus niet meer met zijn zoontje kan kijken (Paul houdt van Michel). Dan brandt de macaroni aan omdat Serge en Babette hem afleiden, hij krijgt een driftaanval en slaat zijn broer zeer hard met de pan, want ze mogen hem **absoluut zijn kindje niet afpakken**. Michel komt naar onder en zegt: "Papa." Paul antwoordt hierop: "Michel, het eten is klaar."

Dit is het einde van het hoofdgerecht maar enkele karaktereigenschappen van Paul zijn hierin zéér duidelijk geworden, ook de bijna oedipale relatie tussen Claire en Michel.

4.4) *Het nagerecht*

Dit deel van het boek begint met Babette die zich onfatsoenlijk gedraagt, ze doet kleinerend t.o.v. de gerant en vraagt om haar een alternatief dessert te maken – desondanks ze het zelf had besteld. Serge schaamt zich in haar plaats want de gasten bekijken hen, hij probeert Babette te kalmeren maar dan begint ze te schreeuwen op hem. Paul en Claire komen niet tussen deze ruzie, ze vinden het vermakelijk. Claire – Pauls vrouw waarvan hij vermeend dat ze slimmer is dan hem – heeft tijdens het diner enkele keren met Michel gebeld zodat hij een alibi heeft, hij gaat Beau (de adoptiezoon van Serge en Babette die Rick en Michel chanteert) vermoorden en zijn ouders zijn daarvan op de hoogte. Dus heeft hij ook een alibi nodig.

Eindelijk beginnen de koppels nu écht over hun kinderen, Serge haalt aan dat Rick onder de feiten lijdt (o.a. zijn schoolresultaten en zijn gemoedstoestand, want hij zit gewoon de hele tijd op zijn kamer wat te doen). Hij wil de feiten dus bekendmaken, echter betekent dit ook dat Serge's politieke carrière gedaan zou zijn (wat hij gaat verkondigen in een persconferentie morgen in het café waar Paul en Claire zijn gegaan voordat ze naar het reestaurant gingen) en Babette geen first lady van Nederland meer zou worden. Babette vraagt Paul en Claire om hem te overtuigen zijn carrière niet op te geven en ook zijn zoon (+ neef --> Michel) niet aan te geven. Serge krijgt veel kritiek langs Claire's kant en ziet dat dit de toekomst van hun zoontje kan verpesten met wie ze een vééls te goede (bijna oedipale) relatie heeft. Ze wil Serge overhalen niemand aan te geven noch zich terug te trekken uit verkiezingen. Paul en Claire zeggen dat hij dit uit eigenbelang wil doen, hij wil zich énkél terugtrekken om als een nobele politicus, een martelaar over te komen bij het publiek. Echter is Serge vastbesloten om te stoppen met de politiek. Hij stelt zich hier integer op.

Paul herrinert zich (flashback) dat hij Michel ooit heeft geholpen met een werkstuk over de doodstraf die hij ooit moest maken. Hij heeft hierover veel met zijn vader gediscussieerd en in zijn werk stond onder andere dat de doodstraf moet kunnen bij niet-te-verbeteren misdadigers. De rector roept Paul op naar zijn bureau en discussieert over deze hevige opvattingen van zijn zoon, dit mondt uit in een vechtpartij waarbij Paul de rector afranselt. Daarna opent hij het raam vanuit de rector zijn kantoor en zwaait hij naar Michel op de speelplaats. De loyaliteit tussen ouders en hun kind is de rode draad van dit verhaal.

Terug in het heden verlaten Serge en Babette de tafel, het is namelijk al laat en ze moeten het een en het ander nog klaarmaken in het café. Claire zegt Paul dat hij hem moet afranselen zodat het niet doorgaat, echter wil Paul dit niet doen en hij geeft toe dat hij zijn pillen de laatste tijd niet heeft ingenomen (Claire antwoordt hierop dat ze het allang had opgemerkt maar niks zei, omdat dat de man is waarop ze verliefd was geworden, de agressieve Paul die mensen afranselt). Paul houdt voet bij stuk dat hij het niet gaat doen, dus doet Claire het (ze zegt echter niks tegen Paul).

Claire verlaat de tafel, Paul wacht nog even. Even later ziet hij politieauto's en ambulances rijden naar het café. Hij komt dichterbij en ziet dat Serge gewond is geraakt in zijn gezicht en Babette die met hem in de ambulance stapt. Claire stapt met politiemannen in de politiewagen, ze wisselt een blik van verstandhouding met Paul uit dat zegt: "Ga naar huis. Het komt goed." In het boek wordt niet specifiek vermeld hoe Claire hem heeft afgeranselt, in het film wordt getoond dat dit met een wijnglas gebeurde. Claire heeft een gebroken wijnglas in zijn gezicht geduwd.

4.5) *Het digestief*

Dit hoofdstuk (epiloog = naspel) wordt ingeleid met Paul die zijn mening geeft over hoeveel fooi je moet geven (10-15%?), echter geeft hij de gerant in werkelijkheid 450 euro fooi. Hij geeft deze fooi op één voorwaarde: dat de gerant zijn zoon nooit had gezien rond het restaurant (... omdat zijn zoon Beau ging vermoorden, de gerant wist wel niet dat hij hem ging vermoorden).

Na de grote fooi volgen opsommingen van wat er na het verhaal is gebeurt. Serge heeft de verkiezingen verloren, Paul denkt dat de oorzaak zijn veranderde imago is of de baard is die zijn littekens zouden moeten verbergen (die Claire had veroorzaakt). Serge heeft echter geen aanklacht ingediend tegen Claire omdat sommige dingen gewoon 'in de familie moesten blijven'. Beau was tevens sinds die avond spoorloos verdwenen, de media suggereert dat hij terug is gegaan naar zijn geboorteland is teruggegaan. Echter weten Paul en Claire de waarheid, Michel kwam die avond terug naar huis (met wat schrammen op zich) en zei dat het filmpje Men In Black verwijderd is van YouTube, daarmee is Beau ook verdwenen. Hij heeft alles tot in detail verteld aan zijn 'lieve papa'.

Op diezelfde avond is Paul erachter gekomen dat Claire toch een vruchtwateronderzoek heeft gedaan voor de geboorte van Michel. Echter had ze de uitslag nooit tegen hem verteld. Hij beslist na een beetje te lezen het niet verder te lezen omdat hij het niet hoeft te weten. Dit suggereert dat Paul wellicht niet Michels vader was en hij gewoon niet wilde weten of Michel een afwijking had. Hij zou er 'niet gelukkiger van worden'.

Aan het einde is alles goed gekomen (opgangsverhaal) en zijn ze terug een gelukkig gezin.

5) Thematiek in het verhaal

Het verhaal is vooral gecentreerd door het thema goed en kwaad, in enkele flashbacks vraagt Paul zich vraagt wanneer iemand onschuldig is. Is dat wanneer je bureaustoelen op iemand gooit of wanneer je haar in de fik steekt? Hoe ver moet je als ouder gaan om je kind te beschermen? Moesten ze hen niet aangeven – zoals Serge suggereerde? Er is een constante dilemma. De ouders geloven in de onschuld van hun kind omdat hij niet wist dat benzinedampen in de fik konden gaan. Ook stonk de zwerver, ze had dus om haar dood gevraagd volgens hen.

Dus, nogmaals: hoe ver mogen ouders gaan in de bescherming van hun kinderen? De vier ouders worstelen tijdens het diner met dat dilemma. De nadruk ligt op Michel en zijn ouders, Michel lijkt bijna een oedipale band te hebben met zijn moeder en is wellicht niet de biologische zoon van Paul. Toch is Paul op de hoogte gekomen van de feiten, maar hij stop alles liever in de doofpot en zwijgt het dood net als zijn vrouw Claire, ter ondersteuning van dit zijn er de flashbacks van de fietshandelaar en de rector op school, want bij de fietshandelaar wilde Paul ook dat Michel zweeg over de feiten. **Loyaliteit van ouders t.o.v. hun kind staat ook centraal.**

Ook wordt in dit boek zinloos geweld (Rick en Michel die de dakloze aanvallen), eigenaardige liefdesrelaties (? Oedipale relatie Michel ⇔ moeder , eigenbelang ... besproken met wat kritiek op het zoveelsterrenrestaurant wordt dit roman smakelijk aan de lezer geserveerd.

6) Motieven

Een motief is iets dat geregeld terugkomt in het verhaal, in dit verhaal is dit 'geheimen' en 'veinzen'.

6.1) Geheimen (veinzen --> doen alsof)

Wat we constant opnieuw zien is dat er geheimen zijn, om te beginnen het geheimhouden van dat hun zonen de daders zijn van de gruwelijke feiten. Serge lijkt hierbij het meest oprecht aangezien hij uit wil komen met de feiten, 'om zijn zoon Rick eerlijke kansen te geven'. Echter weten wij niet hoe hij zich diep vanbinnen voelt en of hij dit niet uit eigenbelang wilt doen om 'de martelaar' te spelen. Ook houdt hij bij deze gedachte géén rekening met zijn zoon Rick, m.a.w. hij heeft Ricks mening niet gevraagd.

Claire en Paul wilden absoluut niet dat hij dit deed uit het belang voor hun zoon, ze willen dus namelijk dat hun zoon kansen krijgt in het leven en één fout het niet verpest.

Op hun beurt hebben Claire en Paul nog geheimen t.o.v. elkaar, ze houden het allebei geheim dat ze de feiten weten en Claire houdt het vruchtwateronderzoek geheim.

Het veinzen (doen alsof) men niks weet is een vaak voorkomend motief in dit verhaal van Herman Koch. Aan het einde zegt Paul nog zelfs dat hij iets heeft gelezen heeft in het vruchtwateronderzoek maar het links zal laten. De lezer krijgt zelf niet te weten wat hij heeft gelezen omdat Paul het liever geheim houdt.

Daarnaast was er nog een laatste familiegeheim, de verdwijning van Beau. Echter word dit geheim doodgezwegen in het gezin van Paul- en Claire Lohman.

6.2) Dilemma voor de ouders

Een terugkerend motief is ook het dilemma van de ouders, ze denken teveel na. Ze overpeinzen de feiten. Dit staat in verband met alle geheimen die zich afspelen in het verhaal.

6.3) Loyaliteit ouders t.o.v. hun kind

De ouders stellen zich in dit boek ook constant loyaal op t.o.v. hun kind, ze willen hun kinderen koste wat het kost beschermen (op hun eigen manier). Claire en Paul willen het geheimhouden, Serge wil ermee naar buiten komen om Rick (en Michel) eerlijke kansen te geven. We weten niet precies wat Babette hiervan denkt maar ze schijnt meer naar de kant van Claire en Paul te leunen.

6.4) Geweld

Geweld is een terugkerend motief in het verhaal (Rick en Michel die een random zwerver afranselen en ook nog eens de vrouw in de fik steken, Paul die zijn broer afranselt met een pan en de rector van Michels school kapot slaat ...).

7) Motto

Het motto is een dialoog, een zin, een spreekwoord ... dat ergens opvallend is afgedrukt maar niks met het verhaal te maken heeft, het wil echter wel iets zeggen.

Hier is het motto afkomstig uit een dialoog van de film “Reservoir Dogs” (1992) van de regisseur Quentin Tarantino. Het is een dialoog tussen twee personen:

NICE GUY EDDIE: “C’mon throw in a buck.”

MR PINK: “Uh-huh. I don't tip.”

NICE GUY EDDIE: “Whaddaya mean, you don't tip?”

MR PINK: “I don't believe in it.”

Er zijn verscheidene links te maken met deze film en het boek. Geweld is een terugkerend motief in deze film van Tarantino net zoals in het boek. Ook is verraad een terugkerend motief in die film, net zoals in het boek (de vele geheimen die iedereen voor elkaar had in het boek o.a.). Er zijn dus vele links te leggen tussen deze film en het boek.

8) Verklaring van de titel

Voor het verhaal: een (speciaal) diner, mensen gaan uiteten, normaal ...

Na het lezen: het verhaal speelt zich volledig af tijdens een diner waarbij twee broers met hun echtgenoten de toekomst van hun zoons na de gruwelijke feiten moeten bespreken.

9) Personages

9.1) Paul Lohman

Ex-geschiedenisleerkracht, krijgt soms woedeaanvallen (genetische afwijking zorgt hiervoor, ADHD?), hij heeft zijn gevoelens dus niet altijd onder controle --> na verwijzing naar schoolpsycholoog slikt hij pillen hiervoor.

We zien dat Paul – als hij zijn pillen niet slikt – op de uiterste kanten van het spectrum reageert. M.a.w. soms reageert hij woedend (zoals toen hij mensen in elkaar sloeg), maar soms raar (hij werd niet boos op Michel ondanks hij een moord had gepleegd en lachte zelfs toen Michel het verhaal vertelde).

Paul is een rond karakter (round character), dankzij de flashbacks komen we meer en meer over hem te weten in het verhaal en verandert onze visie van hem. Hij evolueert als het ware doorheen het verhaal.

Ook is hij een loyale vader, hij houdt van zijn vrouw en zoon. Hij noemt hen zelfs zijn geluk. Hij zou alles doen om zijn geluk te beschermen.

Paul is jaloers op Serge, hij gunt hem niks. Serge heeft het immers verder geschopt in het leven (professioneel gezien) dan Paul.

Tot slot doet hij zeer cynisch doorheen het diner.

Paul is de protagonist van het verhaal.

9.2) Claire Lohman (echtgenote Paul)

Paul (de verteller) haalt zelf aan dat Claire slimmer is dan hem (en dit zegt hij niet uit feministische overwegingen).

Claire is genieperig en houdt geheimen voor haar man, ze houdt veel informatie achter zoals over de vruchtwaterpunctie bijvoorbeeld.

Claire is een moeder die zeer veel van haar zoon houdt, ze heeft alles voor hem over. Letterlijk alles. Zoals al eerder aangehaald is geweest, is dit bijna een oedipale relatie. Dit zien we vooral aan het einde van het diner waarin Claire haar zoon uitermate mondeling verdedigt en wanneer dit niet werkte verminkt ze Serge, dit hadden we in het begin niet verwacht van Claire. Ze heeft Michel ook gezegd dat hij Beau tot reden moet brengen of 'moet doen wat hem het beste lijkt'.

Haar timing van haar argumenten – zoals aangehaald in het verhaal door Paul – is constant perfect, daarom heeft Paul verwondering voor haar. Dit maakt haar ook manipulatief.

Dit door haar opgezet plot heeft gewerkt. Claire is een rond karakter omdat ze evolueert doorheen het verhaal.

9.3) Serge Lohman

Hij is de broer van Paul, hij is een politieke grootmacht in Nederland en wordt wellicht minister-president. Daarom weten wij nooit of hij diep vanbinnen het beste wil voor Michel en Rik of uit eigenbelang handelt. Serge is een echte vrouwengek en vrouwen houden van hem omdat hij een echte charmeur is.

Vroeger was Serge helemaal niet hoe hij nu is: hij dronk véél cola, liet openlijk boeren ... kortom, hij had vroeger géén etiquette (dit komen we te weten in de flashbacks).

In het begin schildert Paul Serge af als een egocentrische zak en hij heeft tevens gelijk. Serge is daarnaast schijnheilig, zodra zijn potentiële kiezers bij hem zijn gedraagt hij zich als de goedheid zelve, maar eenmaal ze weg zijn komt de vroegere Serge naar boven: boers en onbeschoft.

Serge is een vlak karakter, hij evolueert niet gedurende het verhaal.

9.4) Babette Lohman (echtgenote van Serge)

Babette is – zoals de verteller Paul aanhaalt – veel slimmer dan haar echtgenote Serge. Ze gebruikt sarcasme om Serge te kleineren (you go girl). Echter wil ze aan het einde van het roman niets liever dat Serge door blijft doen met zijn verkiezingen, we weten niet of ze dit uit eigenbelang zegt of uit het belang van haar man. Maar ze doet dit ook uit belang voor haar kind als moeder, want Serge stond op het punt Ricks toekomst te verpesten.

Ze is flink van postuur, mooi, al haar lichaamsdelen zijn in proporties ... soms is ze arrogant zoals toen ze haar dessert terug liet sturen.

Babette is ook genieperig, ze zat samen in het complot van Claire. Claire had haar beloofd dat Paul iets ging doen waardoor de persconferentie (waarin Serge zijn aftreden wilde bevestigen) niet door zou gaan.

9.5) De kinderen

9.5.1) Michel Lohman

Michel heeft constant een muts aan en een koptelefoon.

Michel heeft naar alle waarschijnlijkheid de agressieve aandoeningen van zijn vader geërfd. In verschillende passages uit het boek is het overduidelijk dat de moord hem niks doet, want 'ze stonk'. Hij heeft ook antecedenten maar geen spijt, Michel is over het algemeen dus geen goed mens en hij is de leider in het groepje dat (katten)kwaad uithaalt.

Michel is een vlak karakter, hij evolueert niet.

9.5.2) Rick Lohman

Rick kijkt op naar zijn neef Michel en is – zoals Paul zegt – “het volgzame watje”. Rick heeft enorm veel last van zijn geweten na het incident met de zwerver en is depressief geworden.

We komen weinig over Rick te weten, hij is een figurant en vlak karakter.

9.5.3) Beau (Faso)

Beau is het adoptiekindje van Serge en Babette, afkomstig uit Burkina-Faso. Volgens zijn adoptieouders is hij perfect maar hij is zeer schijnheilig en chanteert Rick en Michel om een scooter te kunnen kopen.

Beau kan zich niet identificeren met Nederlanders maar ook niet met Afrikanen, daarom heeft hij een Afro-Amerikaanse stijl genomen.

Beau is een vlak karakter, we komen weinig over hem te weten en hij evolueert niet.

10) Vertelperspectief

Het verhaal is geschreven in de vertellende-ik, we beleven alles vanuit Pauls standpunt en krijgen toegang tot Pauls gedachten.

11) Structuur van het verhaal

Het verhaal is onderverdeeld in 5 delen, elk deel komt overeen met een gedeelte van het diner:

- 1) Aperitief
- 2) Voorgerecht
- 3) Hoofdgerecht
- 4) Nagerecht
- 5) Digestief

De spanning wordt geleidelijk aan opgebouwd in het verhaal, de climax situeert zich tijdens het hoofdgerecht.

Alle hoofdstukken zijn verwant met elkaar, het verhaal is niet-chronologisch. Het diner wordt constant onderbroken door Pauls flashbacks.

Het digestief (de fooi) is een epiloog, hierin wordt alles op rijtje gezet voor de lezer en wordt verteld wat er in de komende maanden is gebeurt.

12) Tijd

De vertelde tijd bedraagt enkele uren, in het boek is er sprake van retardering. De vertelde tijd is groter dan de verteltijd door flashbacks en uitvoerige beschrijvingen van dingen.

Het verhaal begint ab ovo (vanaf het begin!).

13) Ruimte

Het verhaal wordt niet specifiek in tijd gesitueerd, echter weten we dat het rond 2004 zich afspeelt aangezien ze in flashbacks in gulden betaalden en ze waren aan het praten over de oorlog in Irak en George Bush.

De aardrijkskundige ruimte is in Amsterdam, kortbij de metrostation in de buurt van het café waar Paul en Claire graag samen naartoe gaan.

De sociale ruimte is chique en de elite (in dat chique restaurant).

De sfeerscheppende ruimte zijn de dingen in het restaurant: de gerant, de obermeisjes, de mensen, de tafeltjes ...

De symbolische ruimte hier is het feit dat Paul de naam van het restaurant niet wil zeggen, ook wordt dit restaurant hevig uitgekakt door Paul. Daarom heeft het verhaal een ironische ondertoon.

14) Stijl

De stijl is geestig, ironisch en humoristisch. Koch uit via dit verhaal kritiek op de schijnheiligheid van politici, de bekakte trendy restaurants die hoge prijzen vragen voor niks ...

Enkele passages waarin Kochs stijl in voorkwam:

Maar voordat ik iets had kunnen zeggen, drong Serge zich naar voren, hij duwde zijn vrouw zowat op zij, terwijl hij mijn hand vastgreep en deze krachtig drukte. Vroeger had hij niet zo'n krachtige handdruk, maar de afgelopen jaren had hij zich aangeleerd dat hij "de mensen in het land: met een krachtige handdruk tegemoet moest treden- dat ze in elk geval nooit op een slap handje zouden stemmen. (blz. 38)

Vroeger thuis dronk hij uitsluitend cola, in grote hoeveelheden, tijdens het avondeten ging er met gemak een hele gezinsfles doorheen. Hij liet reusachtige boeren waarvoor hij soms van tafel werd gestuurd, boeren die tien seconden of nog langer duurden -als een rommelende ondergrondse donder kwamen ze van ergens diep onder in zijn maag naar boven- en die hem een zekere populariteit verschaften op het schoolplein: onder de jongens welteverstaan, hij wist toen al dat boeren en scheten meisjes afschrikten. (blz. 47)

'Ik zag het ongeduld op Serges gezicht, hij had honger zoals alleen Serge honger kon hebben, ik herkende de symptomen: de punt van zijn tong die over zijn bovenlip likte als de tong van een uitgehongerde hond in een tekenfilm, het handenwrijven dat in de ogen van een buitenstaander misschien nog voor een zich verkneukelend handenwrijven kon doorgaan, maar het beslist niet was. Mijn broer verkneukelde zich niet, er lag een tournedos op zijn bord, en die tournedos moest zo snel mogelijk naar binnen: hij moest nu (Nu!) eten.' (blz. 95)

15) Slotzin

Toen deed Michel een stap naar voren, hij sloeg zijn armen om me heen en drukte me tegen zich aan. "Lieve papa", zei hij.

16) Beoordeling van het boek

Zoals uit de bespreking hierboven blijkt, is "Het diner" een aanwinst in de Nederlandse literatuur. Herman Koch verdient er zijn literaire Michelin-ster mee. Bovendien is de roman door de fraai gebonden uitgave en de mooie bladspiegel heerlijk weg te lezen. Heel fraai is de ironische stijl van de verteller.

Het verhaal heeft bovendien een mooi opgebouwde structuur van het vijf gangen diner.

"Na Het diner kan echt niemand meer ontkennen dat de lang springerig gebleven Herman Koch (1953) een volleerd en volwassen romancier is."

Bron: www.vn.nl

"Tijdens het lezen van Het diner wordt bovendien snel duidelijk dat sprake is van een plot, en dat is ook al niet zo'n literaire eigenschap van een roman."

Bron: www.parool.nl

"Tegelijkertijd gebruikt Koch de herhaling om de spot te drijven met het naturalistische gegeven dat de erfelijkheid determinerend en alomvattend is."

Bron: www.recensieweb.nl

17) Bronvermelding

Gebruikte bronnen voor deze samenvatting:

(1) EIGEN NOTITIES

(2) SCHOLIEREN.COM

→ <https://www.scholieren.com/boek/9683/het-diner/zekerwetengoed>

→ <https://www.scholieren.com/boekverslag/70644>

Veel succes op de literatuurtoets!